

תנאי החתימה.

באוסטריה־אונגריה:

לשנה: 10.50 קראנען, לחצי שנה: 5.25 קראנען, לרבע שנה: 2.70 קראנען.

ברוסיה:

לשנה: 4 רו"כ, לחצי שנה: 2 רו"כ, לרבע שנה: 1 רו"כ.

בשאר ארצות:

באשכנז לשנה: 9 מארק, באנגליה לשנה: 8 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 11 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 10 פרנק.

מחיר כל נומר 10 קאפ׳, 25 העללער.

עם „הפדגוג":

באוסטריה־אונגריה:

לשנה: 15.50 קראנען, לחצי שנה: 7.75 קראנען, לרבע שנה 3.90 קראנען.

ברוסיה:

לשנה: 6 רו"כ, לחצי שנה: 3 רו"כ, לרבע שנה 1.50.

בשאר ארצות:

באשכנז לשנה: 13 מארק, באנגליה לשנה: 12 שיללינג, בשאר ארצות לשנה: 17 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 16 פרנק.

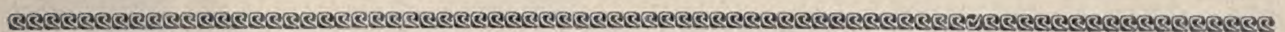
בעד חלוף האדריסה 20 קאפ.

מחיר מודעות: בעד כל שורה קטנה פטיט 38 ה׳, 15 ק׳.

קְרָקוֹי, יום ד׳, ה׳ טבת תרס"ג. גליון יא. Krakau, 7 Januar (25 Dezember 1902) 1903.

הננו מתכבדים להזכיר את מנויי ה„עולם קטן", כי הגליון 13 הוא האחרון לרבע הזה, ואלה שחתמו רק לרבע שנה יואילו להזדרז ולחדש חתימתם, לבל תהיה הפסקה במשלוח הגליונות אליהם. המחדשים את חתימתם יואילו לשלוח אלינו את האדריסה הנדפסת שלהם או להודיענו את המספר שעל אדריסתם בדיוק.

הַמוֹ"ל.

בַּחֹרֶף.

הָרוּחוֹת הָרוּחוֹת
הַגְּדוֹלִים מִתְחוֹלְלִים,
פְּתוֹתֵי הַשֶּׁלֶג
בַּחוּצוֹת מִתְהוֹלְלִים.

הַקֹּר יִתְגַּבֵּר,
נִקְפָּא הַפֶּלֶג,
עָלַי אֶרֶץ כִּסָּה
כִּשְׂמִיכָה הַשֶּׁלֶג.

עַל פְּנֵי הַקֶּרַח
הַנָּטוּי עַל נְהָרוֹת –
נְתִיבוֹת, מְהַלְּכִים
בָּם נְעָרִים וּנְעָרוֹת.

לְחָיָם מְאָדָּמָה,
צְחוֹק עַל שְׂפָתָיִם,
יְצוּרֵיהֶם קוֹרְאִים:
הוֹ, חַיִּים, חַיִּים!

* * *

דורי זקן, חולה,
נודד כחזיון לילה;
דור צעיר יתחנך,
ירום מעלה מעלה!

י. בן־ימיני.

חיו, בני, התאזרו,
חלצו העצמות;
בנויות אמיצות —
תאמצנה הנשמות!

ילקוט יעקב.

(אגדה).

כאשר הגיעה העת ליעקב אבינו לצאת מבית אביו ולברח חרנה מפני עשו אחיו, — בכתה רבקה מאד, כי קשה היה לה להפרד מבנה הצעיר, אשר אהבתו בכל חם לב־אם, ולעזבו לנוע בדד לארץ נכריה כיתום עזוב, והוא עודנו נער אז.

ותקח רבקה את סנורה, (הוא הסנור אשר קבלה מידי חמיה אברהם במתנה ואשר נשאר לו לנחלה מאת שרה אמנו), ותקרעהו לשנים, ותתפר ממנו ילקוט קטן, ותשם בו צידה לדרך: פת לחם יבש ובקבוק מים.

ובגן של רבקה היה נטוע שקד ¹). את העץ ההוא נטעה רבקה ביום שנולד יעקב ותשמרהו מכל משמר; ולכל מקום אשר נסעו יצחק ורבקה, ואל כל אשר עברו בארץ כנען לארכה ולרחבה, לא שכחה האם הטובה לשרש את העץ ולקחתו עמה, ותטעהו כפעם בפעם במקומות החדשים, אשר באו לגור שם, והשקד הרך הכה תמיד שרשיו בארץ ויצמח ויגדל.

ותקח רבקה ותכרת ענף מן השקד ההוא, ויהי למקל ותתנהו ביד בנה; ובדמעות רותחות ובנשיקות חמות ברכה אותו ותאמר:

— לך לשלום, בני הענג והאמלל! מכל חמדותיך בבית אמך אני נותנת לך רק את זה. כי אם ארבה לך בגדי חמדות ואוסיפה לך כסף וזהב אך למשא יהיו עליך, ולך לא יועילו, כי מה לנודד ולחמדות כאלה?! לנודד דרוש אך ילקוט על שכם ומקל ביד... את הילקוט הזה עשיתי לך מן הסנור, אשר חגרה לה שרה אמנו... והיה זה לך לנחמה ולמזכרת, כי לא יליד אבן אתה...

ולא יכלה לדבר עוד ותתמרר בבכי.

ויצא יעקב מבית אביו ומבאר־שבע עירו וילך חרנה. וירדף אחריו אליפז בן עשו אחיו וישיגהו. וימשש את כל כליו ולא מצא אצלו לא כסף וזהב ולא אבנים טובות, בלתי אם את הילקוט ואת המקל ופת לחם יבשה ובקבוק מים — ויעזבהו.

אז אמר יעקב: „ברוכים יהיו הורי, אשר לא נתנו לי כסף וזהב ואבנים טובות ובגדי חמדות, כי לו מצא אליפז בידי אחד מן היקרות האלה, כי עתה קם עלי ויהרגני, ולקח את כל אשר לי, או כי קמתי אני עליו בעמדי על נפשי והרגתיו. ברוך אלהים אשר הצילני ממות ומהמית!".

ויהי בדרך ויבא לו השמש, וישכב לנוח, וישם את מקלו וילקוטו למראשותיו ויישן.

ויחלם והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה, ומלאכי אלהים עולים ויורדים בו.

והנה קול מלאך קורא אליו ממרום הסלם: „יעקב, יעקב! היודע אתה את המקום אשר אתה שוכב עליו? קפל ¹) הקדוש ברוך הוא את כל הארץ אשר תהיה לבניך לנחלה — וישימה תחת ראשך!"

וייקץ יעקב משנתו ויאמר: „אכן דברים נשגבים דבר המלאך באזני ואנכי לא אדע ולא אבין להם! איככה זה קפל אלהים את כל הארץ תחתי? והאנשים היושבים עליה — אים? ומימי הנחלים איכה לא נשפכו? ושני הסלעים איכה זה לא לחצו את צלעותי? ואיככה זה ישכב איש קטן ודל כמוני על כל רחבי ארץ רבה?"

ויבן שם יעקב מזבח ואת דברי החלום שמר בלבו.

ויעקב בא חרנה, וישא שם ²) את רחל ואת לאה, את בלהה ואת זלפה, ויהי רועה צאן לבן הותנו וצאנו. ויעמד ³) שנים עשר בנים — שנים עשר שבט, וישב ארצה כנען, ויספר לבניו את דבר החלום הנפלא ויצו אותם לאמר: „שמרו את הדבר בלבבכם, כי מלאכי האלהים לא יבשרו דבר שקר. יבא היום וידעתם פשר הדברים".

ויעקב זקן מאד ויגוע ויאסף אל עמיו.

¹) עץ עושה פרי שקדים.

¹) גלל. ²) לקח לו לנשים. ³) הוליד.

וַיְהִי כַּאֲשֶׁר בָּאוּ הַבָּנִים לָרֶשֶׁת הוֹן אֲבִיהֶם, וַיֹּאמֶר רְאוּבֵן הַבְּכוֹר:

— שִׁמְעוּנִי נָא, אַחַי! הֵן בְּכוֹר אֲנִי וּפִי שְׁנַיִם לִי בְּנַחֲלַת אָבִינוּ. אַךְ אֵין חֵפֶץ לִי בְּכֹל אֲשֶׁר לְאָבִי, רַק אֶת הַיַּלְקוּט וְאֶת הַמַּקֵּל, אֲשֶׁר נָשָׂא עִמּוֹ אָבִינוּ, בְּלֶכְתּוֹ חָרָנָה,— אוֹתָם תְּנוּ לִי!"

כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה דִּבֵּר גַּם שִׁמְעוֹן, גַּם לֵוִי וְגַם יֶתֶר הַבָּנִים, כִּי יְקָרִים הָיוּ בְּעֵינֵיהֶם הַמַּקֵּל וְהַיַּלְקוּט מִכֹּל עֶדְרֵי הַצֹּאן וְהַבָּקָר.

— הַמַּקֵּל הַזֶּה צָמַח וַיִּגְדַּל יַחַד עִם יַעֲקֹב אָבִינוּ!

— הַמַּקֵּל וְהַיַּלְקוּט רָאוּ אֶת נְדוּדֵי אָבִינוּ מִבְּאֵר שֶׁבַע עַד חָרָן!

אָז הִפִּילוּ גוֹרָל וַיַּעַל הַיַּלְקוּט בְּחֵלֶק יְהוּדָה וְהַמַּקֵּל בְּחֵלֶק לֵוִי.

וַיֵּשְׁבוּ הַבָּנִים בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן וַיִּפְרוּ וַיִּרְבּוּ בִּמְאֹד מְאֹד.

וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ, וַיַּכְנַע אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲבָדִים וַיַּעֲבִידֵם בְּפָרֶךְ.

וּבְנֵי יַעֲקֹב מֵתוּ, וְהַמַּקֵּל וְהַיַּלְקוּט עָבְרוּ בִירוּשָּׁה מִדּוֹר אֶל דּוֹר, וַיָּבֹא הַמַּקֵּל לִידֵי מֹשֶׁה בֶּן עַמְרָם, הוּא הַמַּטֶּה אֲשֶׁר עָשָׂה בוֹ אֶת הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים הַגְּדוֹלִים.

וְהַיַּלְקוּט בָּא לִידֵי נַחְשׁוֹן בֶּן עַמִּינָדָב.

וּבְצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וַיַּחֲנוּ בַּמִּדְבָּר — וַיָּבֹא עֲמָלֵק וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל.

וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת הַמַּקֵּל וְאֶת הַיַּלְקוּט וַיַּעַשׂ מֵהֶם דֶּגֶל לְמַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל.

וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה אֶת הַדֶּגֶל, וְרָאָה אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֶת דִּגְלוֹ, וְזָכַר אֶת אֲבוֹתָיו וְאֶת אִמּוֹתָיו, וְזָכַר אֶת יַעֲקֹב אֲבִיהֶם וְאֶת הַבְּכוֹרָה וְאֶת הַבְּרָכָה וְאֶת נְדוּדָיו, וְאֶת אֱלִיפַז בֶּן עֵשָׂו — וַיִּמָּלֵא רוּחַ עֹז וּגְבוּרָה נִפְלָאָה, וַיַּכְרַע אֶת עֲמָלֵק, וַיַּכְרַע גַּם אֶת כָּל אוֹיְבָיו.

אַחֲרֵי מוֹת מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים, עָבַר הַדֶּגֶל לִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן. הַיַּרְדֵּן רָאָה אֶת הַדֶּגֶל — וַיָּנֹס; הֶהָרִים — וַיִּרְקְדוּ כְּאֵלִים; גַּם הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבְעוֹן וְהַיָּרֵחַ בְּעֵמֶק אַיָּלוֹן עָמְדוּ לְמַרְאֵה הַדֶּגֶל הַנִּפְלָא הַזֶּה וַיַּבִּיטוּ אֵלָיו בְּיִרְאַת הַכָּבוֹד וְלֹא מָשׁוּ מִמְּקוֹמָם כְּיוֹם תָּמִים. גַּם שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד מֶלֶךְ עִם רִבְבוֹת חֵילֵיהֶם כָּרְעוּ לִפְנֵי הַדֶּגֶל הַזֶּה וַיִּפְּלוּ וְלֹא יָסְפוּ קוּם.—

יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן הוֹרִישׁ אֶת הַדֶּגֶל לַזְּקֵנִים, וְהַזְּקֵנִים מְסָרוּהוּ לִשְׁמוּאֵל הַנָּבִיא, וּשְׁמוּאֵל מְסָרוֹ לְדָוִד בְּעֵת אֲשֶׁר מְשָׁחוֹ לְמֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל.

בַּדֶּגֶל הַזֶּה נִצַּח דָּוִד אֶת כָּל אוֹיְבָיו וְיִשְׂרָאֵל שָׁכַן לָבֶטַח בְּאַרְצוֹ.

וְכַאֲשֶׁר נִצַּח דָּוִד אֶת הָאוֹיֵב הָאַחֲרוֹן, וַיָּשָׁב מִשְּׂדֵה הַמַּעֲרָכָה עִם שְׁלַל הַמִּלְחָמָה, זָכַר אֶת דְּבַר הַחֲלוֹם אֲשֶׁר חָלַם יַעֲקֹב אָבִינוּ בְּדַרְכּוֹ לְחָרָן, וַיֹּאמֶר אֶל לִבּוֹ: „הֵן רָחֲבוּ עַתָּה גְבוּלוֹת אַרְצֵנוּ לְמֵרָחוֹק: עֵמֶק מוֹאָב — סִיר רַחְצִי [1], הַרְרֵי אֱדוֹם — הֲדוֹם רַגְלָי; קוֹל תְּרוּעַת צְבָאוֹתַי עַד פְּלֶשֶׁת יַגִּיעַ — הִנֵּה כִּי כֵן רָחֲבוּ וְנָסַבּוּ גְבוּלוֹת אַרְצֵנוּ, וְאֵיכָכָה זֶה קִפֵּל אֱלֹהִים אֶרֶץ רַחֲבַת יָדַיִם כָּזֹאת תַּחַת מְרַאֲשׁוֹתָיו?! הַאֻמְנָם הֲלוֹם הֶבֶל חָלַם יַעֲקֹב?!"

עוֹדֶנּוּ חוֹשֵׁב מַחְשְׁבוֹתָיו אֵלֶּה, וּלְאָזְנָיו הִגִּיעַ קוֹל שְׁנַיִם מֵאַנְשֵׁי חֵילוֹ הַמְדַבְּרִים אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ לֵאמֹר:

— אָכֵן הַיּוֹם הֶרְאֵיתָ נִפְלָאוֹת בַּמִּלְחָמָה, אָחִי! הֵן גַּם אָנֹכִי לֹא חִבַּקְתִּי אֶת יָדַי, אֲבָל אַתָּה נַעֲלֵיתָ עָלָי: שִׁבַּרְתָּ חַרְבוֹת הָאוֹיֵב, פִּצַּצְתָּ כִּידוֹנִים, לָעַגְתָּ לַחִצִּים, כְּחַשְׁתָּ בַּמָּוֶת — לֹא הָיָה כָל פַּחַד לְנֶגֶד עֵינֶיךָ, וּסְבִיבֶיךָ — חֲלָלִים חֳמָרִים, חֳמָרִים!

— פַּחַד?!— יַעֲנֵהוּ רֵעֵהוּ — בִּרְאוֹתִי אֶת דֶּגֶל יִשְׂרָאֵל מִתְנוֹסֵס מִמַּעַל: יַלְקוּטוֹ שֶׁל יַעֲקֹב וּמַקֵּל נְדוּדָיו, שֶׁהָיָה לְדֶגֶל הָעֹז וְהַנִּצָּחוֹן — בִּרְאוֹתִי אֶת כָּל כְּבוֹד עַמֵּנוּ לְנֶגֶד עֵינַי... וּמְרַחֵף מֵעַל לְרֹאשִׁי... הֲיָבוֹא אָז פַּחַד בִּלְבָבִי?! הַאוּכַל לִבְלִי אֶחֹז בָּאוֹיֵב וּלְנַפְּצוֹ אֶל רָאשֵׁי הַסְּלָעִים?!

— כֵּן דִּבַּרְתָּ, אָחִי! — עָנָהוּ רֵעֵהוּ — גַּם אָנֹכִי עֵת אֶרְאֶה אֶת דִּגְלֵנוּ מִתְנַפְנֵף מֵעַל לְרָאשֵׁינוּ, אָז חָשׁ אֲנִי אֶת עַצְמִי פִּי־שְׁנַיִם גָּבֹהַּ, וּפִי שְׁלֹשָׁה עָצְמָה וְכֹחַ בְּיָדִי... וְאֵינֶנִּי מַאֲמִין אָז כִּי יֵשׁ אֵיזֶה כֹחַ אֲשֶׁר יַעֲמֹד נֶגְדִּי... הַדֶּגֶל הַזֶּה הוּא כֹחֵנוּ מָגֵן אַרְצֵנוּ!

— בִּירִיעָה הַקְּטַנָּה הַזֹּאת מְקֻפָּלוֹת כָּל יְרִיעוֹת אַרְצֵנוּ.

שָׁמַע דָּוִד וַיִּשְׂמַח מְאֹד וַיִּקְרָא בְּשִׂמְחָה: „הִנֵּה זֶה מָצָאתִי אֶת פִּתְרוֹן הַחֲלוֹם, אֲשֶׁר לְאָבִינוּ לְיַעֲקֹב! קִפֵּל אֱלֹהִים אֶת כָּל הָאָרֶץ תַּחַת מְרַאֲשׁוֹתָיו! אֱמֶת הַדָּבָר! אִם הַיַּלְקוּט וְהַמַּקֵּל הַזֶּה הָיוּ תַחַת מְרַאֲשׁוֹתָיו, הָיְתָה בֶאֱמֶת כָּל הָאָרֶץ הַזֹּאת מְקֻפֶּלֶת תַּחְתָּיו.

וְכַאֲשֶׁר יָצָא הַקֶּצֶף עַל יִשְׂרָאֵל וַיֵּלְכוּ בַגּוֹלָה וְאַרְצוֹ הַגְּדוֹלָה הָיְתָה לְזָרִים וּבָנָיו נִפְזְרוּ עַל כָּל הַיַּמִּים וְהָאֲרָצוֹת— אָז לָקְחוּ אֶת מַפַּת הַדֶּגֶל הַנִּפְלָא וַיַּעֲשׂוּ מִמֶּנָּה „מַפָּה" לְסֵפֶר תּוֹרָה וְאֶת יָדוֹ עָשׂוּ לְ„עֵץ חַיִּים" לְסֵפֶר הַתּוֹרָה הַהוּא.

וְסֵפֶר תּוֹרָה זֶה עוֹבֵר בִּירוּשָּׁה מֵאָב לְבָנִים, אֲבָל אֵין הַכֹּל יוֹדְעִים בְּיַד מִי נִמְצָאָה הַתּוֹרָה הַנִּפְלָאָה הַהִיא, כִּי סוֹד כָּמוּס הוּא הַדָּבָר.

וְכַאֲשֶׁר יָבֹא וְיִגָּלֶה הַמֶּלֶךְ הַמָּשִׁיחַ,— יְגַלֶּה מְקוֹם הַתּוֹרָה הַהִיא, וְלָקַח אֶת הַמַּפָּה וְאֶת הַיָּד, וְעָשָׂם שֵׁנִית לְדֶגֶל הָעֹז וְהַנִּצָּחוֹן לְמַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל.

י. שטינברג.

[1]) סיר — כלי לרחוץ בו.

משה ויהודית מונטיפיורי.

ו.

ימים מספר אחרי שוב מונטיפיורי מארץ ישראל הגיעו לו שמועות רעות מארץ פרס, כי הערבים תושבי הארץ רודפים את היהודים בלי חמלה ובעיר אחת נהרגו יהודים רבים ובתיהם היו לבז. לשמע הדבר הרע הזה, אמר מונטיפיורי לנסע ארצה פרס להתחנן שם לפני השאה[1] המושל על אחיו בני עמו; אבל שר החיצון האנגלי הניאהו ממחשבתו זאת, באמרו, כי במסעו זה ירגיז עוד יותר את עם הארץ והרע לאחיו תחת להיטיב להם. ואולם השר שלח תלגרמה אל הציר האנגלי היושב בטהרן בירת פרס, לדרש מהשאה לענש קשה את עושי השערוריות וכי יגן על היהודים מפני רודפיהם חנם.

בשנת 1867 הגיעה לאזנו צעקת אחיו בני עמו העשוקים בארץ רומניה וילך שמה לראות את אחיו האמללים ולהתחנן בעדם לפני הנסיך המושל שם. בבואו לבוקרשט, בירת רומניה, השתער עליו ההמון ויהי כפשע בינו ובין המות, אך לב מונטיפיורי לא נפל עליו ויתיצב במנוחת נפש נפלאה לעמת ההמון הסוער עליו מסביב וידבר את דבריו באזניהם. ההמון הפרוע הביט אליו רגעים מספר בתמהון ואחר — נמוג וילך לו.

ומונטיפיורי בקר את הנסיך המושל, אשר קבלהו בכל כבוד והבטיחהו להיות למגן ליהודים היושבים בארצו.

בשנת 1872 הלך מונטיפיורי שנית לרוסיה להודות להקסר הרחמן המנוח אלכסנדר השני על כל הטוב שהוא עושה ליהודים בארץ ממשלתו הגדולה והאבירה; והוד הקסר קבלהו בכבוד גדול.

בחדש יוני לשנת 1873 בא השאה (מושל פרס) לאנגליה ויתיצב מונטיפיורי לפניו ויבקש מלפניו על אחיו העשוקים בפרס, והשאה הבטיחהו, כי הוא דורש טוב ליהודי ארצו וכי ישתדל שלא יעשו להם כל עול.

ומונטיפיורי הוסיף לשים לבו להיטיב את מצב אחיו בני עמו היושבים בארץ ישראל, ויאמר ליסד בה מושבות לעבודת האדמה. ובשנת תרל״ה (1875) נסע בפעם השביעית לארצנו הקדושה למרות עצת רופאו וקרוביו וידידיו, אשר אמרו לו, כי נסיעה כזאת תזיק מאד לבריאותו, והאיש מונטיפיורי היה אז זקן בן תשעים שנה. גם השמועה, אשר באה אליו בדרך, כי פרצה מחלת הדבר בסוריה לא הניעה אותו מעשות דרכו הלאה, בחפצו לראות עוד פעם בעיניו את הארץ הקדושה ואת אחיו היקרים לו מנפשו; ובשובו בשלום לביתו הציע לפני גדולי היהודים באנגליה לעסק בישוב ארץ ישראל על ידי יסוד מושבות עבריות לעבודת האדמה.

בחדש מי שנת 1882 (תרמ״ב) הגיעה למונטיפיורי הבשורה, כי נוסדה המושבה הראשונה בארץ ישראל קרוב לעיר יפו, היא המושבה היפה „ראשון לציון", ותהי לו הבשורה הזאת לענג ולשמחת לבב.

בשנה ההיא קרה המעשה הנורא הנודע בשם עלילת הדם אשר בעיר טיסה־אסלר (אונגריה) כי אבדה שם נערה אחת — אסתר סלימוסי שמה — ויעלילו שונאי ישראל על היהודים, כי הם שחטו אותה להשתמש בדמה בחג הפסח ולראיה לדבריהם הזכירו את עלילת דמשק.

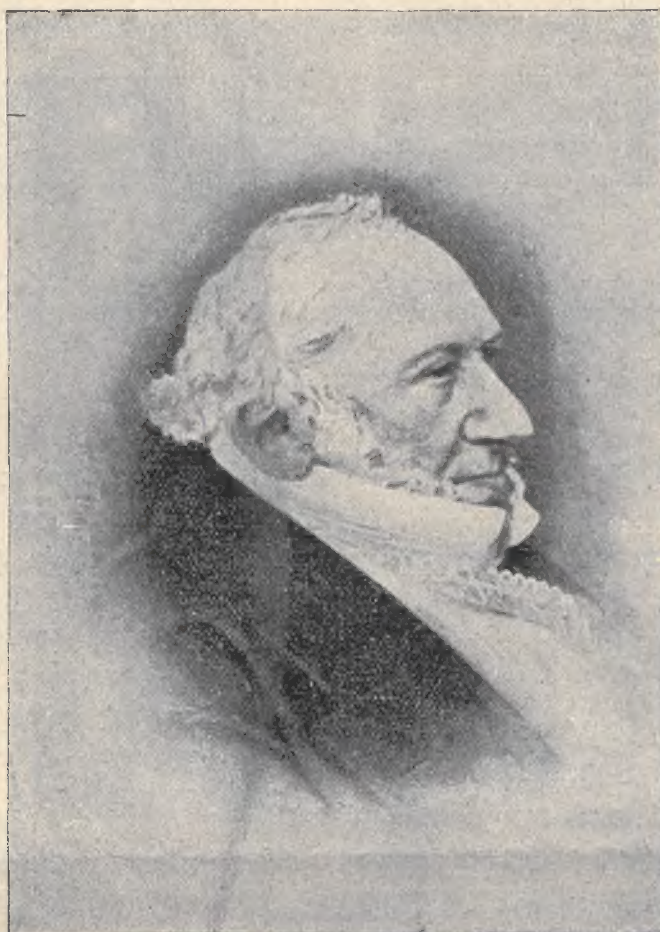
אז מהר מונטיפיורי ויכתב מכתב ארך אל ראש המיניסטרים באונגריה ויודיעהו את פרטי עלילת דמשק ואת הפירמן, אשר הוציא השלטן להכחיש גלוי לכל את העלילה הנתעבה הזאת.

בשנת תרמ״ד חגגו ברב קהלות ישראל את יום הולדת המאה של הישיש הגדול הזה.

ביום חג המאה שלח מונטיפיורי נדבות רבות בנות מאה לטרה־שטרלנג (הלטרה־שטרלנג היא כעשרה רבלים, בערך, בכסף רוסיה) לכל מוסדות הצדקה והחסד אשר בלונדון, לארצנו הקדושה וגם לקהלות רבות בחוץ לארץ. החג הוחג ברב פאר; כל העיר רמסגט לבשה בגדי חג והרחובות התקשטו בדגלים יפים. על הדגלים נראו פתגמים „לכבוד האיש אשר העם חפץ ביקרו" וכדומה. שתי קשתות־כבוד מפארות בפרחים ודגלים הוקמו בעיר. והמון תהלוכות סובבו ברחובות העיר לכבוד ולתפארת. ביחוד הריע העם תרועת גיל כאשר העבירו ברחובות את המרכבה הישנה, אשר בה הלך מונטיפיורי ברוסיה ופולין, בצרפת ואיטליה בטרם היתה מסלת הברזל בארץ.

החגיגה החלה במעשי הצדקה. גם בלונדון גם ברמסגט נערכו סעדות לאלפי עניים וגם נדבות כסף נתנו להם. אחרי אשר ערכו תפלה בבית הכנסת באו כלם אל מונטיפיורי לברכו, ואז נכנס גם הסופר מוילנה ובידו ספר התורה, אשר כתב למונטיפיורי. וישק

[1] שאה — מושל, מלך בלשון פרס.

סיר משה מונטיפיורי, בהיותו בן פ"ז שנה.

מונטיפיורי את הספר בשמחה רבה. וכאשר גללו לפניו את הספר קרא הישיש בקול רם את ברכת הכהנים, אשר נמצאה במקרה במקום אשר נפתח הספר.

גם נכבדי הנוצרים וראש האזרחים בראשם באו לברכו, ומונטיפיורי אמר להם: את כל הכבוד הרב אשר עשיתם לי אני מקבל רק לכבוד לאחי בני עמי.

בערב היום ההוא עשה ראש האזרחים משתה גדול לאנשי העיר ולכל קרוביו ומכבדיו. וכל העיר הוארה באורים ונושאי לפידים סבבו ברחובות ויעמדו לפני בית מונטיפיורי. ואין מספר לכל מכתבי הברכה, התלגרמות, השירים והתשורות שהגיעו למונטיפיורי ביום החג הגדול הזה.

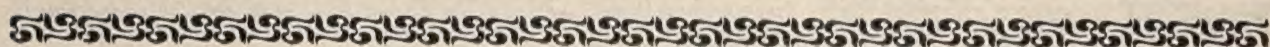
ואולם כחות הישיש הגדול הזה החלו ללכת הלוך ורפה ולא יכול לרדת מעל מטתו. אך גם אז דבר תמיד עם מזכירו הדוקטור לוי על אדות הארץ הקדושה ועל מקרי מסעיו אליה וישמח מאד על כל בשורה טובה שבאה לו משם. ופעם בפעם היה מרים מעט את ראשו ושם את אצבעו על האבן מירושלים אשר היתה מנחת תחת הכר מראשותיו ואשר עליה היה כתוב הפסוק: „כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו". פעם אחת אמר אל הדוקטור לוי: את האבן הזאת תשימו למראשותי בקברי.

ומצב בריאותו של מונטיפיורי הלך הלוך ורע. וביום החמשה עשר לחדש אב כאשר בא אליו הדוקטור לוי, אחז מונטיפיורי בידו ויאמר לו: „אל נא תעזבני, יקירי, אל נא תעזבני, שכב אתי בחדרי".

בשעה השניה אחר חצות הלילה הורע מצבו עוד יותר, והרופא אמר, כי ספק גדול הוא אם יחיה עד הבקר. אז באו כל קרוביו ומידעיו גם אנשי בית הכנסת ובית המדרש אשר לו, להפרד מאדוניהם הטוב הזה. הנאספים התפללו אתו את התפלה: „אלהי, נשמה שנתת בי טהורה היא", ואחר כן קראו אתו את הקריאה: „שמע ישראל יי אלהינו יי אחד" ובהוציאו מפיו את המלה „אחד" עלתה נשמתו הטהורה השמימה.

ככה חי וככה מת העברי הגדול הזה.

יגאל הכרמלי.

נסיעה מאחרה.

(ספור).

(סוף).

עתה החל לספר לה לא רק את הדברים אשר שמע מפי אמו, כי אם גם את כל ילידי דמיונו. הוא תאר לפניה את יפי העיר, את חומותיה, מגדליה והיכליה. הוא היה בטוח, כי יש שם כאלה, אף כי לא ספרה לו אמו על אדותם. דמיונו לא יכל לציר לו את עיר זקנתו הטובה בלי היכלים ומגדלים. אחר החל לדבר על דבר היערים, והאריות והדבים אשר בם, על הנהר הגדול, האניות אשר תתהלכנה בו, הלויתן השוכן בו — והיא פערה את פיה ואזניה היו קשובות לדבריו למרות כאב ראשה אשר חזק מאד, כי לקחו ספוריו את לבה.

— אבל מדוע לא ספרה לנו אמנו כדברים האלה? — שאלתהו.

— מדוע? — חזר על שאלתה במבוכה — אחר הוסיף — היא ספרה, רק את לא שמעת.

קולו רעד בדברו את הדברים האחרונים. את ספוריו עד כה לא חשב לדברי שקר, כי גם הוא האמין כי כן הוא הדבר באמת. אבל עתה, בדברו לאחותו את דבריו אלה, ידע כי שקר ויכזב לה כאחד הנערים הריקים. אבל מה יכל לעשות והוא הלא חפץ כי תאמין לו; ולמען כפר על אשמתו, החל לספר לה כפי אשר שמע מפי אמו, אבל היא לא הניחה לו לדבר ותשסעהו לרגעים.

הוא מספר לה על דבר הנערים לבושי־השרד.

—ידעתי, — שסעה את דבריו — וגם כובעי־פספים יש להם וגם כפתורים נוצצים כלחיים בן הרוקח...

— יותר יפים ויותר נוצצים, — מוסיף יעקב ומביט עליה בצחוק־בוז על חשבה בתמתה, כי כבפתורי חיים בן כפתורי הנערים שם. — הכל יפה שם, כל הנערים הנם כפקידי צבא, מורים בקשת וחרבות חגורות להם. שם הנער היותר עני יפה הוא מחיים פי שבעה. התחשבי באמת, כי יחסן גדול הוא חיים זה?

— ידעתי כי איננו יחסן, ענתה רחל — יען אשר אין לו סוס חי, וגם אופנים [1]) אין לו, כאשר לנערים שם.

[1]) פאהרראד, велосипедъ.

הוא מוסיף לספר לה, ובין כה וכה באה אמם החדרה.

— מה זאת? הכבר לבוש אתה? שאלה, ופניה אורו ותגש אל מטת רחל.

— כן. זה כשעה שקמתי; עתה מספר אני לרחל את אשר בעיר זקנתנו. הלא נסע היום, האין זאת?

— בודאי, — עונה האם — קומי, רחל, ונסענו. אל תאחרי היום כמוהו אז; את הלא אינך עצלה, בתי.

והיא מרכנת את ראשה ותחפצה לנשק לילדה על מצחה, ואולם אך נגעו שפתיה במצח הילדה' נרתעה לאחוריה ותצעק: — אויה לי, בתי! היא בוערת כאש, יחידתי, אישון עיני! מהרו וקראו לרופא!

בבית קמה מבוכה. הרופא בא וירא את החולה ויבט עליה וימשנה ויאמר: — מחלתה איננה מסכנה; אך עליה יהיה לשכב במטתה שבעות אחדים. והנסיעה נדחתה.

מחלת הילדה נמשכה כירח ימים. ויעקב הרגיש שממון נורא מאד, אמו היתה מרודה תמיד באחותו, ואליו לא שמה כמעט לב. וכן גם יתר אנשי הבית. הוא היה עתה כמיתר בבית, וכל הימים תעה הנה והנה בבית וברחובות מבלי מצא לו דבר לעשות למען ענג בו את נפשו.

לפעמים היה כועס על אחותו מאד: „רק היא בחליה הסבה לו את כל הרעה" — אמר בלבבו — לו לא חלתה, כי אז הלא כבר היו שם, ואז הלא היו כל ימי חייהם שמחה וענג. ביותר מרה נפשו עליו, בראותו, כי לרגלי מחלתה לא ישימו אליו לב, היא היתה לו עתה לשטן בחייו.

אבל לפעמים היה חושב אחרת: לא בה האשם כי חלתה, האם חפצה לחלות? האם לא ערגה גם נפשה היא אל האם הזקנה הטובה, כנפשו הוא? ואז היה מתפלל בעדה ומבקש רחמים עליה, כי תרפא מהר מחליה, למען אשר יוכלו לנסע שמה אל הזקנה האהובה.

אַךְ הָיוּ יָמִים אֲשֶׁר עָלָה זִכְרוֹן הַיּוֹם הַהוּא עַל לִבּוֹ, וְהַזִּכָּרוֹן הַזֶּה הֵמַר לוֹ מְאֹד. הַדַּעַת, כִּי הוּא הָאָשֵׁם בַּדָּבָר הַזֶּה, כִּי לוּ קָם אָז בַּיּוֹם הַהוּא, כִּי אָז לֹא בָאוּ לוֹ כָּל הָרָעוֹת הָאֵלֶּה: גַּם הָאֲוִיר הָרָע וְאוּלַי גַּם הַמַּחֲלָה — הַדַּעַת הַזֹּאת הֵצִיקָה לוֹ יוֹתֵר מִכֹּל.

אַחֲרֵי אֲשֶׁר קָמָה הַיַּלְדָּה מִמִּשְׁכָּבָהּ הֵאִיץ בְּאִמּוֹ לִנְסֹעַ; וְהַיָּמִים יְמֵי הַקַּיִץ הָאַחֲרוֹנִים.

הַיָּמִים הָיוּ קְצָרִים, הַשֶּׁמֶשׁ לֹא חִמְּמָה עוֹד כְּבִימֵי הַחֹם, הַשָּׁמַיִם לֹא הָיוּ עוֹד כֹּה בְּהִירִים, עֲנָנִים כִּסּוּם לִפְרָקִים, רוּחוֹת עַז נָשְׁבוּ בְזַעַם.

— לָמָּה נִסַּע, וְהַקַּיִץ כְּבָר עָבָר? — אָמְרָה הָאֵם, אֲבָל הַנַּעַר לֹא הִרְפָּה מִמֶּנָּה.

— וּמָה בְּכָךְ? — קָרָא הַנַּעַר בְּדַבְּרוֹ תַּחֲנוּנִים — עוֹד חַם בַּחוּץ; נִסַּע נָא!

הָאֵם נֵאוֹתָה לָאַחֲרוֹנָה, אַחֲרֵי אֲשֶׁר גַּם הַיַּלְדָּה בִקְּשָׁה מֵאִתָּהּ כָּזֹאת. וּבְעוֹד יָמִים אֲחָדִים נָסְעוּ לְדַרְכָּם וַיָּבֹאוּ אֶל עִיר הַזְּקֵנָה.

בְּבוֹאָם מָצְאוּ אֶת הָעִיר וְהִנֵּה הִיא רֵיקָה; מֵאוֹרְחֶיהָ, הַקַּיִץ כִּמְעַט שֶׁעָבַר וְאוֹרְחֵי הַקַּיִץ שָׁבוּ אִישׁ לְעִירוֹ. רַק זְעֵיר שָׁם, זְעֵיר שָׁם נִרְאָה עוֹד אוֹרֵחַ מְאַחֵר, מֵאֵלֶּה שֶׁפִּגְּרוּ לָשׁוּב לְבָתֵּיהֶם.

וְהַיָּמִים הָיוּ נוּגִים[1] וְהָאֲוִיר רַע מִיּוֹם לְיוֹם. הַשָּׁמַיִם הוּעָבוּ, גְּשָׁמִים יָרְדוּ וְרוּחוֹת חֲזָקוֹת נָשְׁבוּ בְּלִי הֲפוּגוֹת. עֲלֵי הָעֵצִים הֵחֵלּוּ לִנְפֹּל, כִּי עֵת הַשַּׁלֶּכֶת הִגִּיעָה, וְעֵצִים רַבִּים כְּבָר עָמְדוּ חֲשׂוּפִים. בַּיַּעַר לֹא מָצְאוּ אֶת הָאֲרָיוֹת וְאֶת הַדֻּבִּים אֲשֶׁר קִוּוּ לִרְאוֹת שָׁם, וְגַם עוֹף הַשָּׁמַיִם הֵחֵלּוּ לְעָזְבָם לִנְדֹּד אֶל הָאֲרָצוֹת הַחַמּוֹת. בִּגְדֵי־שְׂרָד וְאוֹפַנַּיִם לֹא נִרְאוּ עוֹד, כִּי כְבָר שָׁבוּ הַנְּעָרִים אֶל לִמּוּדֵיהֶם, וְגַם יַעֲקֹב זָכַר כִּי עָלָיו לָשׁוּב אֶל לִמּוּדָיו הוּא, וַיֵּצֶר לוֹ מְאֹד עַל יְמֵי הַקַּיִץ שֶׁעָבְרוּ עָלָיו בְּלִי עֹנֶג.

[1] עֲצוּבִים.

וְלָעִיר אֵין חוֹמוֹת, וְגַם הֵיכָלִים וּמִגְדָּלִים אַיִן; וְלַגַּנּוֹת אֵין מַעֲקוֹת, כִּי כְמוֹהֶם כְּגַנֵּי עִיר מְגוּרָיו מַרְאֶה אֶחָד לָהֶם. וּבַנָּהָר לֹא תְהַלֵּכְנָה אֳנִיּוֹת, כִּי הַקַּיִץ עָבַר וְהָאֳנִיּוֹת חָדְלוּ מִלֶּכֶת וְגַם לִוְיָתָן לֹא הָיָה בוֹ. וְיַעֲקֹב מָלֵא רִגְשֵׁי תוּגָה וְשִׁמָּמוֹן.

וּבִימֵי גֶשֶׁם, אוֹ כַּאֲשֶׁר הִתְחוֹלְלָה סוּפָה בַּחוּץ, וְיַעֲקֹב נֶאֱלַץ לָשֶׁבֶת בַּיִת, גָּדַל שִׁמָּמוֹנוֹ עַל אַחַת שִׁבְעָה. סִפּוּרֵי זְקֶנְתּוֹ אָבְדוּ אֶת חִנָּם בְּעֵינָיו, וְהָיוּ לוֹ כְּשָׁר בַּשִּׁירִים עַל לֵב רָע, אָז הָיָה שׁוֹפֵךְ אֶת חֲמָתוֹ עַל רָחֵל אֲחוֹתוֹ.

כִּי בִהְיוֹת רָחֵל נַעֲרָה טוֹבָה וְאוֹהֶבֶת עֲבוֹדָה, יָשְׁבָה לָהּ בַּבַּיִת וַתֵּעָזֵר עַל־יַד אִמָּהּ וּזְקֶנְתָּהּ לִתְפֹּר וְלִרְקֹם, וּבְחֶמְדַּת לֵבָב הִקְשִׁיבָה לְסִפּוּרֵי זְקֶנְתָּהּ וּלְשִׂיחוֹתֶיהָ הַיָּפוֹת וַתִּתְעַנַּג עֲלֵיהֶם מְאֹד. וְשַׁלְוָתָהּ זֹאת הִרְעִימָה אֶת יַעֲקֹב מְאֹד וַיָּרֶב בָּהּ בְּלִי הֶרֶף.

וּבְאַחַד הַיָּמִים הִתְנַפֵּל עָלֶיהָ בְּאָמְרוֹ: רַק אַתְּ בְּחָלְיֵךְ הֲסִבּוֹת בְּכָל הָרָעָה. לוּלֵא אַתְּ, כִּי אָז כְּבָר הָיִינוּ פֹּה לִפְנֵי יֶרַח יָמִים.

אֲבָל רָחֵל עֲנָתְהוּ בְנַחַת: — אָנֹכִי אֵינֶנִּי אֲשֵׁמָה בְחָלְיִי, מַה יָּכֹלְתִּי עֲשׂוֹת. אֲבָל אַתָּה, רַק אַתָּה בְעַצְלוּתְךָ הֲסִבּוֹתָ אָז בַּדָּבָר. עַל כָּל פָּנִים לֹא רַע הַדָּבָר כְּלָל; אָנֹכִי מִתְעַנֶּגֶת מְאֹד. יָכֹל אַתָּה לָשׁוּב הַבַּיְתָה, וְאָנֹכִי אֶשָּׁאֵר פֹּה.

וְכַאֲשֶׁר דִּבְּרָה רָחֵל כֵּן הָיָה. מַלְכָּה שָׁבָה עִם יַעֲקֹב הַבַּיְתָה, וְשָׁם שָׁב הַנַּעַר אֶל לִמּוּדָיו. אַךְ רָחֵל נִשְׁאֲרָה עַל פִּי בַקָּשַׁת הַזְּקֵנָה אֶצְלָהּ וַתְּהִי עִמָּהּ עַד אַחֲרֵי הַחַגִּים.

וְכַאֲשֶׁר שָׁבָה יָדְעָה לְסַפֵּר „מַעֲשִׂיּוֹת" יָפוֹת רַבּוֹת מְאֹד. וּבְמֶשֶׁךְ כָּל יְמֵי הַחֹרֶף לֹא נִלְאֲתָה מְסַפֵּר אֶת כָּל אֲשֶׁר סִפְּרָה לָהּ הַזְּקֵנָה. וְיַעֲקֹב קִנֵּא בָהּ עַל כִּי יוֹדַעַת הִיא יוֹתֵר מִמֶּנּוּ.

וּבְכִלְיוֹן עֵינַיִם חִכָּה לַקַּיִץ הַבָּא, לְמַעַן אֲשֶׁר יְמַהֵר לִנְסֹעַ אֶל זְקֶנְתּוֹ.

יַעֲקֹב רַבִּינוֹבִיץ.

שְׁפִיפוֹן.

הָעַלְמָה הַזָּרָה.

(מַעֲשִׂיָּה).

א

בְּגַעְגּוּעִים רַבִּים הִשְׁקִיפָה חַוָּה בְּעַד הַחַלּוֹן אֶל הָעֵצִים הַיְרֻקִּים וְאֶל הֶהָרִים הַמִּתְנַשְּׂאִים מֵאַחֲרֵי בֵיתָהּ וַתֹּאמַר: „הוֹי, אִמִּי! לוּ יָכֹלְתִּי לָלֶכֶת רַק פַּעַם אַחַת שָׁמָּה הַיַּעְרָה, כִּי לֹא הָיִיתִי שָׁם מֵעוֹדִי; וּמִרְיָם אָמְרָה לִי אֶתְמוֹל, כִּי לְעִתִּים קְרוֹבוֹת תְּטַיֵּל בּוֹ, וּתְבַקֵּשׁ לָהּ עִנְּבֵי יַעַר, וְכִי נָעִים וְיָפֶה שָׁם מְאֹד!"

עוֹדֶנָּה מְדַבֶּרֶת וּמִרְיָם רֵעוּתָהּ בָּאָה הַחַדְרָה, וְהִיא שָׁמְעָה אֶת דִּבְרֵי חַוָּה וַתֹּאמַר: „גַּם אָנֹכִי בָאתִי לְבַקֵּשׁ אֶת אִמֵּךְ, לְתִתֵּךְ לָלֶכֶת אִתִּי לָשׂוּחַ בַּיָּעַר. וְאַתְּ, דּוֹדָתִי, הֲלֹא תַּרְשִׁי אֶת חַוָּה לָלֶכֶת עִמָּדִי?"

וּמָה הָיָה לָאֵם לַעֲשׂוֹת? הִיא הֵנִיעָה בְּרֹאשָׁהּ לְאוֹת הַסְכָּמָתָהּ וַתִּתֵּן לַיְלָדוֹת עֻגּוֹת לִהְיוֹת לָהֶן לְלֶחֶם־הָעֶרֶב, וַתְּצַו אֹתָן לְבִלְתִּי הִתְמַהְמֵהַּ שָׁם. וְהַיְלָדוֹת הִבְטִיחוּ אוֹתָהּ לַעֲשׂוֹת כְּמִצְוָתָהּ, וְאַחֲרֵי אֲשֶׁר בֵּרְכָה חַוָּה אֶת אִמָּהּ בְּשִׂמְחָה רַבָּה, הָלְכוּ הַיְלָדוֹת לְדַרְכָּן.

בְּלֶכְתָּן פִּטְפְּטוּ הַיְלָדוֹת יַחְדָּו בְּעֹנֶג רָב. מִרְיָם סִפְּרָה לְחַוָּה עַל הֲדַר הַיַּעַר, עַל הַצִּפֳּרִים הַשָּׁרוֹת שִׁירֵי נֹעַם בְּמַקְהֵלָה בְּלִי מְחִיר, עַל דְּבַר הַפְּרָחִים הַיָּפִים הַפּוֹרְחִים שָׁם בְּמִסְפָּר רַב, וְעַל עִנְּבֵי הַיַּעַר הָרַבִּים מְאֹד, אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן יִהְיֶה רַק לְקָטְפָם וּלְאָכְלָם בְּכָל פֶּה.—

וּשְׁתֵּי הַיְלָדוֹת הָאֵלֶּה הָיוּ נְעִימוֹת גַּם יַחַד, וּבְכָל זֹאת נִרְאָה הֶבְדֵּל רַב בֵּינֵיהֶן; כִּי חַוָּה בֵּרְכָה בְשָׁלוֹם כָּל אִישׁ אֲשֶׁר פְּגָשָׁהּ בְּדַרְכָּהּ, אִם עָשִׁיר וְאִם עָנִי הוּא, וּמִרְיָם לֹא בֵרְכָה כָל אִישׁ, גַּם אֶת הֶעָשִׁיר גַּם אֶת הֶעָנִי, לֹא מֵרֹעַ לִבָּהּ, כִּי אִם מֵאֲשֶׁר לֹא אָהֲבָה אֶת דַּרְכֵי הַנִּמּוּס, וְעַל כֵּן לֹא אֲהֵבוּהָ כָּל יוֹדְעֶיהָ.—

— רְאִי, מִרְיָם — אָמְרָה לָהּ חַוָּה — הִנֵּה שָׁם הוֹלֶכֶת לִקְרָאתֵנוּ הַדּוֹדָה הַנִּכְבָּדָה. בָּרְכִי נָא אוֹתָהּ בְּשָׁלוֹם, כִּי אִם לֹא תַעֲשִׂי כָזֹאת, אָז תְּסַפֵּר זֹאת גַּם הַפַּעַם לְאִמֵּךְ.

— יָכוֹל תּוּכַלְנָה לְהִתְאוֹנֵן עָלַי בְּאָזְנֵי אִמִּי כָּל הַדּוֹדוֹת שֶׁבָּעוֹלָם — קָרְאָה מִרְיָם — וְאָנֹכִי בְּכָל זֹאת לֹא אֲבָרֵךְ אוֹתָן בְּשָׁלוֹם!

וְהַיַּלְדָּה הַגַּסָּה עָבְרָה עַל פְּנֵי הַדּוֹדָה הַנִּכְבָּדָה מִבְּלִי שִׂים לֵב אֵלֶיהָ וַתּוֹסֶף לְסַפֵּר לְחַוָּה עַל דְּבַר יְפִי הַיַּעַר עַד בּוֹאָן הַיַּעְרָה. כַּאֲשֶׁר רָאֲתָה חַוָּה אֶת הַיַּעַר בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה נוֹכְחָה, כִּי לֹא הִגְזִימָה מִרְיָם רֵעוּתָהּ בִּתְהִלּוֹת הָרַבּוֹת אֲשֶׁר פִּזְּרָה לוֹ, וַתַּקְשֵׁב חַוָּה בְּעֹנֶג רַב אֶת שִׁירַת הַצִּפֳּרִים, וַתִּשְׂמַח לִרְאוֹת אֶת הַדֶּשֶׁא הַיָּרֹק תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֶיהָ, וְאֶת הַפְּרָחִים הַקְּטַנִּים וְהַנֶּחְמָדִים, אֲשֶׁר הֵנִיעוּ בְרָאשֵׁיהֶם לִקְרָאתָהּ, כְּמוֹ בָרְכוּהָ בְּבִרְכַּת־חֵן, וַתִּשְׁכַּח הַיַּלְדָּה אֶת עִנְּבֵי הַיַּעַר, וַתִּקְטֹף לָהּ פְּרָחִים רַבִּים, וַתֵּשֶׁב עַל הָעֵשֶׂב הַיָּרֹק, וַתְּאַגֵּד לָהּ זֵר יָפֶה. וְהִנֵּה שָׁמְעָה פִּתְאֹם קוֹל צְעָדִים מֵאַחֲרֶיהָ, וַתַּבֵּט אַחֲרֶיהָ, וַתֵּרֶא לְפָנֶיהָ עַלְמָה נִכְבָּדָה וְיָפָה מְאֹד, אֲשֶׁר נִגְּשָׁה אֵלֶיהָ לְאַט לְאַט.

חַוָּה קָמָה וַתְּבָרֵךְ אֶת הָעַלְמָה בְּכָבוֹד. וְהָעַלְמָה בֵּרְכָה אוֹתָהּ אַף הִיא וַתֹּאמַר:

— יַלְדָּתִי הַיְקָרָה! הִנֵּה תָּעִיתִי מִן הַדֶּרֶךְ, הֲתוּכְלִי לְהַרְאוֹתוֹ לִי?

— אָמְנָם כֵּן — עָנְתָה חַוָּה — אִם רוֹצָה אַתְּ לָדַעַת אֶת הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר בָּאתִי בוֹ הֵנָּה, אוּכַל לְהַרְאוֹתוֹ לָךְ. חַכִּי־נָא מְעַט עַד אֲשֶׁר אֶקְרָא לְמִרְיָם רֵעוּתִי לְמַעַן תֵּלֵךְ אִתִּי יַחְדָּו.

וּמִרְיָם הִכְּנְתָה אֶת רֹאשָׁהּ, כַּאֲשֶׁר דִּבְּרָה הָעַלְמָה עִם חַוָּה, וַתַּבֵּט רֶגַע אֶל הָעַלְמָה הַזָּרָה, וְלֹא שָׂמָה אֵלֶיהָ לֵב, וַתּוֹסֶף לֶאֱכֹל בִּמְנוּחָה אֶת עִנְּבֵי הַיַּעַר אֲשֶׁר לִקְּטָה. וְחַוָּה קָרְאָה לְמִרְיָם, וַתָּקָם מִרְיָם מֵעַל הָאָרֶץ וַתָּרָץ לִקְרַאת חַוָּה וַתִּשְׁאָלֶנָּה: „מַה לָּךְ?"

— מִרְיָם! — אָמְרָה חַוָּה — הוֹאִילִי נָא לָלֶכֶת אִתִּי הַבַּיְתָה, וּנְלַוֶּה אֶת הָעַלְמָה הַזֹּאת, אֲשֶׁר תָּעֲתָה בַדָּרֶךְ.

וּמִרְיָם הִבִּיטָה בְּפָנִים נִזְעָמִים אֶל הָעַלְמָה וַתֹּאמַר בִּתְלוּנָה: וּמַדּוּעַ לֹא תוּכַל הָעַלְמָה לִמְצֹא לְבַדָּהּ אֶת הַדֶּרֶךְ, אִם נֹאמַר לָהּ אֵיךְ עָלֶיהָ לִמְצֹא אוֹתוֹ? אָנֹכִי אֵינִי רוֹצָה עוֹד לָשׁוּב הַבַּיְתָה.

חַוָּה הִתְאַדְּמָה מְאֹד, בְּשָׁמְעָהּ אֶת דִּבְרֵי רֵעוּתָהּ הַקָּשִׁים. וּבִשְׁמֹעַ זֹאת הָעַלְמָה הַזָּרָה אָמְרָה אֶל מִרְיָם:

— מֶה עָשִׂיתִי לָךְ, יַלְדָּה, כִּי כֹה תְּדַבְּרִי אֵלַי קָשׁוֹת? אוּלָם אָנֹכִי אֵשֵׁב פֹּה עוֹד זְמַן־מָה, עַד אֲשֶׁר תּוֹאִילִי לַעֲזֹב אֶת הַיַּעַר וְאָז הֲלֹא תַרְשִׁינִי לָשׁוּב אִתְּכֶן יַחַד הָעִירָה.

— טוֹב הַדָּבָר! — עָנְתָה מִרְיָם, וַתָּרָץ עוֹד פַּעַם אֶל עֲנָבֶיהָ. וְהָעַלְמָה וְחַוָּה הָלְכוּ יַחַד בָּעֵת הַהִיא לְטַיֵּל, וַתִּקְטֹפְנָה פְּרָחִים, וַתְּפַטְפֵּטְנָה יַחְדָּו בְּעֹנֶג וּבְשִׂמְחָה, עַד אֲשֶׁר בָּאָה גַּם מִרְיָם אֲלֵיהֶן וַתֹּאמַר, כִּי הִיא רוֹצָה לָשׁוּב הַבַּיְתָה, וַתֵּלַכְנָה שְׁלָשְׁתָּן יַחְדָּו. בַּדֶּרֶךְ רָאֲתָה מִרְיָם, כִּי יְתֵרָה הִיא בַּחֲבֻרָה הַזֹּאת, וְכִי הָעַלְמָה הַיָּפָה אוֹהֶבֶת אֶת חַוָּה מִמֶּנָּה. בְּבוֹאָן הָעִירָה חָפְצָה חַוָּה לְהִפָּרֵד מֵרְעוּתָהּ הַחֲדָשָׁה, אֲבָל הָעַלְמָה מֵאֲנָה לְעָזְבָהּ וַתִּקְרָא לַיְלָדוֹת לָסוּר רֶגַע אֶל בֵּיתָהּ; וְהַיְלָדוֹת הָלְכוּ אִתָּהּ. וַתּוֹלֵךְ אוֹתָן הָעַלְמָה אֶל אַרְמוֹן הַמֶּלֶךְ. הַיְלָדוֹת הִשְׁתּוֹמְמוּ מְאֹד, כִּי לֹא יָדְעוּ מַה לָּהֶן פֹּה. אַךְ הָעַלְמָה צָחֲקָה

ותביאן אל חדר יפה מאד, ומשרת לבוש הדר פתח לפניהן את הדלת. וכאשר באו שמה אמרה העלמה אל הילדות:

— ילדותי היקרות! הן רוצות אתן לדעת את מי לויתן הנה. לכן אמר לכן, כי מרים בת־המלך אני. ואת, מרים הקטנה, אחותי בת־שמי[1] את, הנני רואה, כי נבהלת מאד, לכן הרגעי נא, כי סלחתי לגסותך; אבל למען הסר מעליך את אולתך זאת, עלי לתת לך לקח טוב. ובדברה נגשה אל שלחן אחד, ותוצא שתי קפסות קטנות, ותתן האחת לחוה והשנית — למרים, ותאמר לחוה: „את הקפסה הזאת, ואת אשר בה נתתי לך לאות תודה על נמוסך ועל ידידותך. ועתה עליכן למהר ללכת, לבל תדאגנה לכן אמותיכן הטובות.“

הילדות הודו לבת המלך ותפרדנה מאתה. וכאשר שבו הביתה פתחו את קפסותיהן. חוה מצאה בקפסתה שרשרת זהב יפה מאד, ואליה קשור שעון נחמד להפליא, ומרים לא מצאה בקפסתה מאומה, בלתי אם פתקה, ובה כתובות המלים האלה: „היי תמיד ענות־רוח, והתנהגי בנמוס, ואז יאהבוך כל יודעיך“.

תרגום שלמה ברמן.

[1] נאמענספערוואנדטע—*Тезка*.

כל התחלה קשה.

האחות הבכירה מלמדת את אחותה הקטנה לארג גרבים (שטרימפפע.)

חדשות.

הזהרו בסכין חלוד! — בעיר הורוכוב (פלך וולין) קרה האסון הזה: נערה אחת פצעה את אצבעה בסכין חלוד ותחלה מהר במחלת דלקת קשה, כי החלדה שעל הסכין הרעיל את דמה ומקץ שלשה ימים גברה מחלתה ותמת.

שבטים מבני יהודה. — העתונים הגרמנים מודיעים, כי בצפון ארץ ערב על יד הדרך העולה מפאת דרומית־מזרחית לבגדד יושבים עד היום שבטים אחדים מבני יהודה, אשר באו לגור בארץ ההיא עוד לפני חרבן הבית הראשון. כל בני השבטים האלה הם אנשי מקנה, יושבי אהלים ונוסעים בעדר. נשיא השבטים האלה יושב במצודת סלעים ושמה שובק. השבטים האלה שומרים עד היום את תורת משה, אך את התלמוד לא ידעו. כלם מדברים בלשון ערב ורק מעטים מהם יודעים עברית. בשבטים האלה נלחם בזמנו מחמד נביא הערבים. ומקרבם יצאה הנערה זינובה הנזכרת בספר הקראן (תורת מחמד), אשר המיתה את מחמד בסם מות על אשר המית את חבר אחיה. גבורתם ואמץ לבם עמדו להם עד היום לבלתי הכנע תחת יד הערבים.

תשורת הוד קסר רוסיה. — הסופר מאדסה האדון צבי הירשנמן, אשר הודענו על אודותיו (בגליון ח־ט׳) בדבר השיר הלאמי שכתב על גרעין חטה אחת ושלחו להדקטור הרצל, כתב בימים האחרונים על גרעין דגן אחד את כל השיר הלאמי הרוסי וישלחהו אל הוד הקסר נקולי השני. כעבר ימים מספר קבל הסופר המצין מלשכת הוד הקסר תשורה יקרה: שעון של זהב ועליו חותם המלכות, וגם שרשרת זהב יקרה.

חברה ללמוד שפתנו. — בעיר בזל אשר בארץ שויציה, מקום האספות הגדולות (הקנגרסים) של הציונים, יסד הרב הדקטור כהן חברה ללמוד שפתנו. בכל יום ראשון לשבוע הוא מטיף שעורו בתורת השפה וצעירים רבים באים לשמע את שעוריו.

ידיעות שונות.

בסירה על פני האקינוס. — לפני חדשים אחדים עבר קפיטן אמריקני אחד, ניומן שמו, את האקינוס האטלנטי (הים הגדול המפריד בין ארפה ואפריקה ובין אמריקה) בסירה קטנה.

ביום הארבעה עשר לחדש אוגוסט בא לחוף העיר פילמוט (הקצה הדרומי־מערבי של ארץ אנגליה) אחר שוטו בים שלשים ושבעה יום. את הקפיטן לוה בדרכו בנו הצעיר, נער בן ששׁ עשרה שנה.

כלבים עושי מלאכה. — באירלנדיה (אנגליה) ובלפלנדיה (ארץ בצפון ארפה) עושים הכלבים את העבודות היותר קשות, מושכים עגלות טעונות משא ועוד עבודות כאלה.

המנהג להשתמש בכלבים במקום סוסים נוהג גם בצרפת ובארצות אחרות. לפני שנים אחדות נראו גם ברחובות פריז כלבים אסורים בעגלות קטנות, אך בימים האלה רואים אותם רק ברחובות, שבני דלת העם יושבים בהם.

אולם ביותר משתמשים בכלבים בבלגיה ובהולנדיה, ששם מלאים רחובות הערים מאז הבקר עגלות רתומות לכלבים ובתוך העגלות כדי חלב, ירקות ולחם, ואחריהן הולכים אכרים, גננים ואופים. הכלבים עושים את עבודת הסוסים בחריצות רבה. רבם יודעים ומכירים את בתי הקונים התמידים ועומדים לפניהם בלי פקדת בעליהם. בימים שהדרכים רעים ומכסים בבץ, יודעים הם לבחור להם את המקום היותר טוב לעבר בו. על השוקים מתירים את הכלבים מן העגלות, והם רצים לנפשם לבקש להם אכל ברחובות העיר. אחר כן הם שבים אל בעליהם האוסרים אותם שנית בעגלותיהם ושבים לביתם.

בגרמניה, וביחוד בברלין, משתדלים לבטל את המנהג הזה, ובמקום הכלבים משתמשים בחמורים.

ההניטה במצרים.

גביעים קדמונים.

מִכְתָּבִים.

לחברי קוראי ה„עולם קטן"!

זה לא כבר קראתי ב„עולם־קטן" את הספור „מחיי הילדים באה"י" על דבר זְרֻבָּבֶל וחבריו. הספור הזה ישר בעיני מאד. מה מאד קנאתי בזְרֻבָּבֶל וחבריו המקבצים להם כסף לבנות את בית המקדש. גם אני חפצתי לתת קפיקה אחת בכל שבוע. ויספר לי מורי כי הציונים יסדו קפה לאמית ואליה יאספו כסף הרבה מאד ובכסף הזה יקנו את ארצנו הקדושה „א ר ץ י ש ר א ל" ויוצא המורה מכיסו מרקאות אחדות ויאמר לי: המרקאות האלה נמכרות במחיר קפיקה אחת לכל מרקה. והוא נתן לי מרקה אחת. ואני בקשתיו כי ימכר לי מרקה לכל שבוע ושבוע, ומה יפה המרקה הזאת! הן עליה מדפס באותיות עבריות בתוך „מגן־דוד" המלה „ציון".

אנכי אבקש אתכם, חברי הקטנים, כי תעשו גם אתם כמוני ותקנו את המרקאות האלה. אז יהיה גם לנו הקטנים חלק קטן בארצנו הקדושה. מה שלומכם אחי, ומה מַעֲשֵׂיכֶם?

ברגשי כבוד

סלוצק, יהודה קִיטָבִיץ

בן עשר שנים.

למערכת „עולם־קטן"!

אנכי מוסיף ללמד את השפה העברית וכבר עברתי על כל התנ"ך. גם קורא אני את ה„עולם־קטן". לפני חג הפסח נדברנו אני וחברי וחברותי הלומדים אתי יחד את השפה העברית להציג מחזה עברי לחג הפסח. מכל המחזות אשר קראנו בחוברות ה„עולם־קטן" בחרנו במחזה: „מ ו ס ר נ ע ר ר ע" להציג בחג הפסח. ובעזרת מורנו הנכבד למדנו את המחזה הזה על פה. ביום א' לחול־המועד־פסח נקבצו כל הקרואים. המסך הורם, והמקהלה שרה את השיר „גם ציונה" ואת השיר „עוד לא אבדה"... ואחרי כן הצגנו את המחזה אשר מצא חן בעיני כל הקרואים, אחרי כן שרנו עוד שירים עברים והערב תם בענג ובחדוה, כל הקרואים היו שבעי רצון גם הביעו את תודתם למורנו הנכבד. עתה אנחנו חפצים להציג עוד מחזה עברי ועל כן מבקש אני בשם כל חברי את המערכת של ה„עולם־קטן" כי תואיל לתת לנו עוד מחזות.

המשחקים הם: יוסף ליפשיץ; יהיאל שְׁגַל; אליהו ולק ומיכל זֵידלין.

המשחקות: רבקה הורביץ; רחל לֵוִי; פיגיל רבינוביץ וזברינה הולנד.

אחד המשחקים:

לוצין, אליהו בן אליעזר וָלק.

בן י"ב שנה.

לבית מערכת „עולם־קטן"!

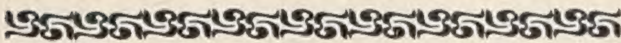
הנני לומד בגמנזיום במחלקה השניה. בכל יום הנני מקדיש שעות אחדות לשפת עבר ואני קורא גם את העתון „עולם־קטן". אוהב אנכי מאד את שפתנו אשר דברו בה אבותינו בשבתם על אדמתם בארץ ישראל, אוהב אנכי את עמי. חפץ הנני לעזר לאבותי האוהבים אותי, חפץ אני לעזר לעמי. אלמד את דברי ימי עמנו אדע את הטובות והרעות אשר מצאו את עמנו בארצו ובגלותו ואהיה לאיש עברי.

בימים החפשים, עת קראו דרור לכל תלמידי בתי הספר למען ינוחו וישאפו רוח צח, דברתי על לב חברי ליסד אגודת חברים ללמד חנם את היתומים העניים הנתמכים מחברת „עזרת־יתומים", את שפת המדינה לקרא ולכתב, והודות לשקידת היתומים ראינו פרי בעמלנו. ולאות זכרון אגודתנו נדב כל אחד מאתנו אגורות אחדות אשר יעלו לסך 1,50 ק' והנני שולח את הכסף הזה לטובת הקפה הלאומית (נציונלפונד). מי יתן והיינו למופת לכל נערי בני ישראל למען ילמדו לאהבה את עמם ושפתם.

ברגשי כבוד ובברכת ציון

ורשה, רפאל הרקופף,

בן י"ג שנה.

שְׁאֵלָה.

לפני פתח חנות אחת ישבו שתי נשים מוכרות תפוחים, ולכל אחת מהן שלשים תפוחים בסלה; האחת נותנת שני תפוחים בפרוטה והשניה — שלשה. בערב נשאו הנשים את כסף פדיונם הביתה ויהי לראשונה חמש עשרה פרוטות ולשניה — עשר. ויהי ממחרת ותאמרנה אשה אל רעותה: „אל לנו להתחרות עוד, נקומה נא ונמכרה את סחורתנו יחדו, ונתן חמשה תפוחים במחיר שתי פרוטות". הן ישבו למכר, ולכל אחת מהן גם היום שלשים תפוחים, ויהי בערב וימנו את כסף הפדיון והנה רק עשרים וארבע פרוטות להן. — מה זאת? — קראו שתיהן — הן ביום אתמול הכנסנו יחד עשרים וחמש פרוטות, והיום רק ארבע ועשרים —. איה הפרוטה האחת? ותחלנה להתקוטט ותבאנה אל בית המשפט, אך אנכי נמרתי אֹמֶר לשאל בראשונה את פי אחי הקטנים קוראי ה„עולם קטן" והיה אם יגידו הם איה היא הפרוטה החסרה, אז על פיהם יקום דבר.

יוסף מרגליות.

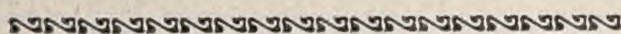

פתרון החידה בחוברת א'.

עֶשְׂרִים אֶצְבָּעוֹת לִי,
בְּכָל אַחַת מִיָּדַי חָמֵשׁ, —
וְעֶשְׂרִים בְּיָדַיִם וְרַגְלַיִם.

שמות הפותרים:

אֵירבוך אברהם וחבריו; אֶפשטיין אבא; אַרמַניק גדליהו; בונין אברהם; גוטמן זאב וחיים; גרדון משה ויהואש; גִירינקִין יעקב; דֶרַשְׁנֶר צבי; הֵילְפֶרשטין יעקב; וֵילְדֶה שלמה; זַבלודובסקי חיים צבי; זלגוֶלר צבי; יַקש שמואל; טורֶסקי יצחק; יגוב בן־שלמה וחבריו; לֵיבוביץ אברהם; לוקשין יקותיאל וחבריו; לַמכִן ישראל; מַרגוט דָוד ואחיו; מילֶנבַנד נתן; מרגָלית יוסף; נישנֶביץ אריה־ליב ואחיו; סְטוֹק דוד; סילְמָן אריה־יהודה; סְפֶקטור בן־ציון; פוּטֶר אלכסנדר וחבריו; פרידלַינד חַיָה; פריבולסקי יוסף; פְרֶנק ישראל; פֶּרקובסקי יצחק; קורַבֶּלְניקוב זלמן; שְׁבִילְמָן דוד; שַׁפרין יחיאל.

המו"ל: הוצאת „תושיה" בוַרשה.

העורכים: א. ל. בן־אביגדור וש. ל. גרדון.

כתבת ה„עולם הקטן":

КНИГОИЗДАТЕЛЬСТВО „ТУШІЯ", ВАРШАВА.

Verlag „TUSCHIJAH", Warschau

Herausgeber u. Eigenthümer: Verlag „Tuschijah". Verantwortlicher Redacteur: S. M. Laser. Druck von Josef Fischer in Krakau